

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

ДПТНЗ «Бородянський ПАЛ»

\_\_\_\_\_Тетяна ЯРМОЛИЦЬКА

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2024 р.

## **РОБОЧА ОСВІТНЯ ПРОГРАМА**

**Професія: Водій автотранспортного засобу**

**Код: 8322**

**Кваліфікації: категорія С**

**Термін навчання: один рік**

**СХВАЛЕНО**

**Протокол засідання**

**педагогічної ради**

**« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2024р. №**

Робоча освітня програма складена на основі державного стандарту професійно-технічної освіти з професії 8321 Водій автотранспортного засобу затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2012р. № 802.

Укладачі:

Рафікова Л.О. – заступник директора з НВР;

Попов С.С. – викладач спеціальних предметів;

Довгорука А.М. – майстер виробничого навчання.

## ЗМІСТ

| №  | назва розділу                                                                              | стор  |
|----|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 1  | Пояснювальна записка                                                                       | 4-5   |
| 2  | Розподіл годин за державним стандартом                                                     | 6     |
| 3  | Навчальна програма з предмета «Основи законодавства України»                               | 7     |
| 4  | Навчальна програма з предмета «Будова і експлуатація вантажного автомобіля»                | 8-10  |
| 5  | Навчальна програма з предмета «Правила дорожнього руху»                                    | 11-15 |
| 6  | Навчальна програма з предмета «Основи безпеки дорожнього руху та першої медичної допомоги» | 16-20 |
| 7  | Навчальна програма з предмета «Професійна етика та культура водіння»                       | 21-22 |
| 8  | Навчальна програма з предмета «Охорона праці та навколишнього середовища»                  | 23-24 |
| 9  | Навчальна програма з предмета «Водіння автомобіля»                                         | 25-27 |
| 10 | Перелік засобів навчання                                                                   | 28    |

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча освітня програма складена на підставі державного стандарту професійно-технічної освіти з професії 8321 Водій автотранспортного засобу затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2012р. № 802, та базується на відповідних нормативно-правових актах: закон України «Про освіту», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», наказ Міністерства освіти і науки України від 30.05.2006 № 419 «Про затвердження Положення про організацію навчально-виробничого процесу в професійно-технічних навчальних закладах», лист департаменту професійної освіти МОН України від 26.04.2018 № 3-440 «Про методичний супровід упровадження стандартів професійної (професійно-технічної) освіти на основі компетентнісного підходу».

Дана програма розроблена з метою дотримання єдиних вимог при плануванні освітньої діяльності з урахуванням вимог стандартів професійної (професійно-технічної) освіти. Цілі і завдання робочої освітньої програми – розвиток в здобувачів освіти особистісних якостей, а також формування загальних і професійних компетентностей у відповідності з вимогами Міністерства освіти і науки України з даної професії.

Робоча освітня програма розрахована на навчання здобувачів освіти, які отримали базову загальну середню освіту, мали при вступі до закладу освіти вік, установлений відповідно до законодавства, і не мали медичних протипоказань для виробничого навчання і роботи з цієї професії, а також з урахуванням вимог Переліку важких робіт і робіт зі шкідливими та небезпечними умовами праці, на яких забороняється використання праці жінок, затверджених Міністерством охорони здоров'я України № 256 від 29.12.1993.

Робоча освітня програма з підготовки кваліфікованих робітників містить співвідношення між загальнопрофесійною, професійно-теоретичною та професійно-практичною підготовками, в процесі яких забезпечується формування професійних компетентностей.

Програма включає послідовне вивчення навчальних предметів загальнопрофесійної, професійно-теоретичної та професійно-практичної підготовки.

Навчальні дисципліни з професійно-теоретичної підготовки вивчаються за робочими навчальними програмами, у яких відображаються зміни, притаманні відповідній галузі виробництва, підприємству-замовнику кадрів.

Для вивчення навчальних дисциплін загальнопрофесійної підготовки відводиться 10 годин, професійно-теоретичної підготовки - 247 годин. Професійно-практична підготовка (водіння автотранспортного засобу) становить 60 хвилин, враховуючи час на зміну здобувачів освіти, підведення підсумків занять і заповнення документів, і здійснюється на навчальних полігонах (маневрових майданчиках з твердим покриттям), вулицях, дорогах. Навчання водінню здійснюється індивідуально з кожним здобувачем освіти.

Протягом дня з одним здобувачем освіти дозволяється відпрацьовувати вправи на навчальному транспортному засобі не більше двох годин. При

наявності комп'ютерних (телевізійних) автотренажерів практичне водіння може бути зменшене на 20%.

До самостійного виконання робіт здобувачі освіти допускаються лише після навчання і перевірки знань з охорони праці.

Після успішного завершення освітньої програми та з метою визначення досягнутих рівнів професійної кваліфікації здобувачів освіти з професії водій автотранспортного засобу проводиться державна кваліфікаційна атестація, яка передбачає оцінювання набутих компетентностей.

Державна кваліфікаційна атестація складає 8 годин за кожним робітничим розрядом.

Перелік кваліфікаційних пробних робіт розробляється закладом освіти з урахуванням пропозицій та потреб підприємств, установ та організацій роботодавців галузі відповідно до вимог професійного стандарту, сучасних технологій та новітніх матеріалів.

Критерії кваліфікаційної атестації випускників розробляються закладом освіти разом з роботодавцем.

Присвоєння освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» відповідного розряду можливе за умови набуття здобувачем освіти усіх компетентностей.

Випускнику закладу професійної (професійно-технічної) освіти, який успішно пройшов кваліфікаційну атестацію, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень «кваліфікований робітник» з набутої професії відповідного розряду і видається диплом державного зразка.

**Умовні позначення, що використовуються:**

ДСПТО – державний стандарт професійної (професійно-технічної) освіти;

ЛПР – лабораторно-практична робота;

ДКА – державна кваліфікаційна атестація.

**Розподіл годин за державним стандартом**

Професія: Водій автотранспортного засобу

Код ДК: 8321

Розряд: категорія С

| №<br>з/п  | Навчальний предмет                                        | Кількість годин |                                                 |
|-----------|-----------------------------------------------------------|-----------------|-------------------------------------------------|
|           |                                                           | Всього          | З них на<br>лабораторно-<br>практичні<br>роботи |
| <b>1</b>  | <b>Загальнопрофесійна підготовка</b>                      | <b>10</b>       |                                                 |
| 1.1       | Основи законодавства України                              | 10              |                                                 |
| <b>2.</b> | <b>Професійно-теоретична підготовка.</b>                  | <b>247</b>      | <b>32</b>                                       |
| 2.1       | Будова й експлуатація вантажного автомобіля.              | 63              |                                                 |
| 2.2       | Правила дорожнього руху.                                  | 100             | 28                                              |
| 2.3       | Основи безпеки дорожнього руху та перша медична допомога. | 48              | 4                                               |
| 2.4       | Професійна етика та культура водіння.                     | 16              |                                                 |
| 2.5       | Охорона праці і навколишнього середовища                  | 20              |                                                 |
| <b>2.</b> | <b>Професійно-практична підготовка.</b>                   | <b>60</b>       |                                                 |
| 2.1       | Водіння автомобіля.                                       | 60              |                                                 |
| <b>3.</b> | <b>Консультації</b>                                       | <b>10</b>       |                                                 |
| <b>4.</b> | <b>Державна кваліфікаційна атестація.</b>                 | <b>8</b>        |                                                 |
|           | <b>Загальний обсяг навчального часу (окрім п. 3).</b>     | <b>325</b>      | <b>32</b>                                       |

**Навчальна програма з предмета  
«Основи законодавства України»**

Професія: Водій автотранспортного засобу  
Рівень кваліфікації: категорія С

| № з/п | Навчальний предмет                           | Кількість годин |              | Форма контролю      |
|-------|----------------------------------------------|-----------------|--------------|---------------------|
|       |                                              | Всього          | З них на ЛПР |                     |
| 1.    | Основи автотранспортного права.              | 2               |              | опитування          |
| 2.    | Правила перевезення вантажів.                | 2               |              | опитування          |
| 3.    | Законодавство по охороні природи.            | 4               |              | опитування<br>тести |
| 4.    | Відповідальність за порушення законодавства. | 2               |              | опитування<br>тести |
|       | Всього                                       | 10              |              |                     |

**Зміст програми**

**Тема 1. Основи автотранспортного права.**

Основні нормативні акти про працю. Право власності на транспортні засоби. Основні нормативні акти, що діють на автомобільному транспорті. Закон України «Про дорожній рух». Категорії автомобільного транспорту.

**Тема 2. Правила перевезення вантажів.**

Правила перевезення вантажів автомобільним транспортом. Положення про порядок видачі посвідчень водія та допуску громадян до керування транспортними засобами. Кваліфікаційна характеристика професії водія автотранспортних засобів. Право власності, суб'єкти прав власності на транспортні засоби. Придбання, реєстрація, утримання та експлуатація транспортних засобів. Положення про проведення технічного огляду. Мета, методи, періодичність і порядок проведення технічних оглядів (технічної діагностики).

**Тема 3. Законодавство по охороні природи.**

Відповідальність власників за технічний стан транспортних засобів. Податковий збір за транспортний засіб та його роботу. Значення охорони природи. Характеристика законодавства про охорону природи. Цілі, форми і методи охорони природи. Автомобіль, як джерело забруднення навколишнього середовища. Види порушень правил дорожнього руху та адміністративна відповідальність.

**Тема 4. Відповідальність за порушення законодавства.**

Адміністративна відповідальність за порушення Правил дорожнього руху.

Соціально-економічні і правові наслідки дорожньо-транспортних пригод і порушень Правил дорожнього руху. Поняття і види правопорушень, відповідальність за діючим правам. Поняття і види адміністративних порушень. Адміністративна відповідальність і відмінність її від інших видів відповідальності. Поняття і види адміністративних стягнень. Органи, які накладають адміністративні стягнення, порядок їх виконання. Поняття матеріальної відповідальності за збитки, які були нанесені з вини водія. Кримінальна відповідальність за транспортні злочини. Поняття про злочин на автотранспорті і його ознака. Склад злочину. Види автотранспортних злочинів. Характеристика автотранспортних злочинів. Права та обов'язки водія – потерпілого. Права та обов'язки водія, притягнутого до кримінальної відповідальності. Кримінально-правові наслідки за вчинені автотранспортні злочини. Відповідальність за спричинення матеріальної шкоди та шкоди природі. Відшкодування збитків, що виникли під час аварії.

**Навчальна програма з предмета  
«Будова й експлуатація вантажного автомобіля»**

Професія: Водій автотранспортного засобу

Рівень кваліфікації: категорія С

| № з/п                | Тема                                                                                                                     | Кількість годин |            | Форма контролю      |
|----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------------|---------------------|
|                      |                                                                                                                          | всього          | в т.ч. ЛПР |                     |
| 1.                   | Вступ. Загальна будова вантажного автомобіля.                                                                            | 1               |            |                     |
| 2.                   | Система технічного обслуговування та ремонту. Діагностика технічного стану.                                              | 2               |            | опитування<br>тести |
| 3.                   | Охорона праці під час технічного обслуговування вантажного автомобіля                                                    | 2               |            | опитування<br>тести |
| 4.                   | Особливості будови двигунів вантажних автомобілів та основи їх технічного обслуговування (ТО).                           | 10              |            | опитування<br>тести |
| 5.                   | Особливості будови систем живлення двигунів та основи їх ТО. Газобалонні установки їх будова та технічне обслуговування. | 29              |            | опитування<br>тести |
| 6.                   | Особливості будови електрообладнання автомобілів та основи його ТО.                                                      | 6               |            | опитування<br>тести |
| 7.                   | Особливості будови трансмісії, основи її ТО.                                                                             | 6               |            | опитування<br>тести |
| 8.                   | Особливості будови підвіски та механізмів керування, основи їх ТО.                                                       | 4               |            | опитування<br>тести |
| 9.                   | Особливості будови кузова і додаткового обладнання та основи їх ТО.                                                      | 3               |            | опитування<br>тести |
| <b>Всього годин:</b> |                                                                                                                          | <b>63</b>       |            |                     |

**Зміст програми**

**Тема 1. Вступ. Загальна будова вантажного автомобіля.**

Загальна будова вантажних автомобілів. Склад і призначення основних його груп і механізмів

**Тема 2. Система технічного обслуговування та ремонту.**

**Діагностика технічного стану.**

Положення про технічне обслуговування і ремонт рухомого складу автомобільного транспорту. Види і періодичність технічного обслуговування.

**Тема 3. Охорона праці під час технічного обслуговування вантажного автомобіля.**

Правила безпеки праці під час проведення технічного обслуговування та ремонту. Електробезпека та пожежна безпека під час ремонту та технічного обслуговування автомобілів

Правила поводження з вибухонебезпечними та пожежонебезпечними речовинами.

Загальні правила охорони праці під час роботи з механізмами та інструментом, які використовуються у технічному обслуговуванні.

**Тема 4. Особливості будови двигунів вантажних автомобілів та основи їх технічного обслуговування (ТО).**

Особливості будови і технічна характеристика двигунів автомобілів.

Компресія та її вимірювання. Підтяжка головки блоку циліндрів. Тепловий зазор, його величина. Регулювання теплового зазору.

Будова системи охолодження двигунів автомобілів. Тепловий режим роботи двигуна. Основні агрегати системи охолодження, їх призначення, будова та принципи дії. Охолоджуючі рідини та їх властивості.

Несправності системи охолодження. Ознаки, причини, наслідки несправностей. Роботи, що виконують під час технічного обслуговування системи охолодження.

Особливості будови системи змащення.

Несправності системи змащення двигуна. Ознаки, причини, наслідки несправностей. Роботи з технічного обслуговування системи змащення, періодичність їх виконання. Газобалонні установки та їх ТО.

#### **Тема 5. Особливості будови систем живлення двигунів та основи їх ТО. Газобалонні установки їх будова та технічне обслуговування.**

Особливості будови і принципи дії приладів системи живлення.

Особливості будови системи живлення дизельного двигуна. Призначення та загальна будова основних агрегатів системи живлення дизельних двигунів.

Ознаки, причини, наслідки несправностей системи живлення дизельних двигунів. Технічне обслуговування системи живлення.

Газобалонні установки, їх будова та технічне обслуговування.

Охорона праці і пожежна безпека під час технічного обслуговування системи живлення.

#### **Тема 6. Особливості будови електрообладнання автомобілів та основи його ТО.**

Акумуляторні батареї, їх будова та контроль стану. Генераторні установки(генератор змінної напруги, випрямляч, реле-регулятори), їх призначення, будова і принцип дії.

Несправності джерел електричного струму. Ознаки, причини, наслідки несправностей. Технічне обслуговування джерел електричного струму.

Призначення, будова і принцип дії стартер. Правила користування стартером.

Призначення і будова контрольно-вимірювальних приладів. Прилади освітлення і сигналізації, додаткового обладнання автомобілів.

#### **Тема 7. Особливості будови трансмісії, основи її ТО.**

Загальна схема трансмісії вантажних автомобілів. Будова механізмів зчеплення та їх приводів. Будова підсилювача включення зчеплення, принципи його дії.

Призначення та загальна будова коробки передач, їх типи. Основні деталі та вузли коробки передач, їх призначення та будова. Схеми перемикання передач, кінематичні схеми передач крутого моменту. Особливості будови карданної, головної передач та диференціалу.

Ознаки, причини, наслідки несправностей трансмісії вантажних автомобілів. Технічне обслуговування механізму зчеплення, коробки передач, карданної та головної передач.

Автоматична коробка передач.

#### **Тема 8. Особливості будови підвіски та механізмів керування, основи їх ТО.**

Особливості будови підвісок, амортизаторів, ведучих і керованих мостів. Стабілізація керованих коліс. Кути установки коліс. Вплив розвалу та сходження керованих коліс на безпеку руху та терміни експлуатації шин.

Особливості будови коліс і шин. Балансування шин. Схеми переставлення коліс. Норми тиску повітря в шинах.

Ознаки, причини, наслідки несправностей підвісок.

Будова рульових механізмів і рульових приводів вантажних автомобілів.

Ознаки, причини, наслідки несправностей рульових механізмів і рульових приводів. Технічне обслуговування рульових механізмів, рульових приводів і підсилювача рульового керування.

Особливості будови гальмових систем автомобілів з пневматичним приводом. Будова і принцип дії гальмової камери. Особливості конструкції та принципи дії приладів багатоконтурних гальмових систем. Стоянкові гальмові системи.

Ознаки, причини, наслідки несправностей гальмових систем. Експлуатаційні регулювання гальмових систем. Робота з технічного обслуговування гальмових систем.

#### **Тема 9. Особливості будови кузова і додаткового обладнання та основи їх ТО.**

Особливості будови кузова автомобілів. Склопідйомники, склоочисники і склообмивачі. Опалення та система вентиляції кабіни. Вантажопідйомний борт автомобіля та його привід. Особливості будови кузова автосамоскида. Керування підйомним механізмом автосамоскида. Автомобільна лебідка.

Несправності кузова і додаткового обладнання.

Технічне обслуговування кузова і додаткового обладнання.

Автопричеми максимальною масою до 750 кг, будова та характеристика. Основи технічного обслуговування автопричепів. Перевезення вантажів за допомогою автопричеми.

Правила безпеки під час перевезення багажу.

**Навчальна програма з предмета  
«Правила дорожнього руху»**

Професія: Водій автотранспортного засобу  
Рівень кваліфікації: категорія С

| №<br>З/П             | Тема                                                                                                        | Кількість годин |              | Форма контролю      |
|----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|---------------------|
|                      |                                                                                                             | всього          | З них на ЛПР |                     |
| 1                    | Загальні положення. Основні поняття та терміни. Обов'язки та права учасників дорожнього руху                | 4               |              | опитування<br>тести |
| 2                    | Дорожні знаки.                                                                                              | 8               |              | опитування<br>тести |
| 3                    | Дорожня розмітка і дорожнє обладнання.                                                                      | 2               |              | опитування<br>тести |
| 4                    | Регулювання дорожнього руху.                                                                                | 6               |              | опитування<br>тести |
| 5                    | Порядок руху зупинки та стоянки транспортних засобів.                                                       | 10              |              | опитування<br>тести |
| 6                    | Проїзд перехресть.                                                                                          | 10              |              | опитування<br>тести |
| 7                    | Проїзд пішохідних переходів, зупинок транспортних засобів загального користування та залізничних переїздів. | 4               |              | опитування<br>тести |
|                      | <i>Лабораторно-практичні роботи за темами 1-7</i>                                                           | <b>4</b>        | <b>4</b>     | <b>ЛПР</b>          |
| 8                    | Особливі умови руху.                                                                                        | 10              |              | опитування<br>тести |
| 9                    | Перевезення людей та вантажів.                                                                              | 6               |              | опитування<br>тести |
| 10                   | Вимоги до технічного стану та обладнання транспортних засобів.                                              | 6               |              | опитування<br>тести |
| 11                   | Номерні та розпізнавальні знаки. Попереджувальні засоби, позначення.                                        | 4               |              | опитування<br>тести |
|                      | <i>Лабораторно-практична робота за темами 8-11.</i>                                                         | <b>24</b>       | <b>24</b>    | <b>ЛПР</b>          |
|                      | Підсумкове заняття.                                                                                         | <b>2</b>        |              | тести               |
| <b>Всього годин:</b> |                                                                                                             | <b>100</b>      | <b>28</b>    |                     |

**Зміст програми**

**Тема 1. Загальні положення. Основні поняття та терміни. Обов'язки та права учасників дорожнього руху.**

Закон України «Про дорожній рух». Загальні положення, терміни, визначення.

Правила дорожнього руху як правова основа дорожнього руху.

Терміни та визначення, що містять Правила дорожнього руху. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів перед виїздом на лінію та в дорозі. Документи, які водій механічного транспортного засобу повинен мати при собі та пред'являти за вимогою на перевірку працівникам ДАІ. Обставини, при яких забороняється керувати іншим особам керування транспортним засобом. Обов'язки водіїв, причетних до дорожньо-транспортних пригод.

Права і обов'язки водіїв транспортних засобів, що рухаються з увімкнутими проблесковими маячками і (або) спеціальним звуковим сигналом, виконуючи невідкладне службове завдання. Обов'язки інших водіїв щодо забезпечення безпеки руху спеціальних транспортних засобів.

Обов'язки та права пішоходів і пасажирів щодо забезпечення безпеки руху і особистого життя. Правила поведінки для пішоходів і пасажирів.

Віковий ценз і вимоги до водіїв велосипедів, мопедів, гужового транспорту та погоничів тварин. Технічний стан і обладнання вказаних транспортних засобів. Правила користування велосипедною доріжкою. Випадки, коли рух указаних транспортних засобів і прогін тварин забороняється. Небезпечні наслідки порушення вимог до руху велосипеда, мопедів, гужового транспорту і прогону тварин.

Розміщення транспортних засобів на проїжджій частині.

## **Тема 2. Дорожні знаки .**

Дорожні знаки та їх значення в загальній системі організації дорожнього руху, їх класифікація. Вимоги стандартів щодо встановлення знаків. Вимоги до встановлення дорожніх знаків. Дублюючі, сезонні та тимчасові знаки.

**Попереджувальні знаки.** Призначення. Загальна ознака попередження. Правила встановлення знаків. Назва та призначення кожного знака. Дії водія, які наближаються до небезпечної ділянки дороги, позначеної відповідним попереджувальним знаком. Таблички, що застосовуються чи можуть застосовуватися із попереджувальними знаками.

**Знаки пріоритету.** Призначення, назва кожного знака, місце встановлення, зона дії. Таблички, що застосовуються або можуть застосовуватися зі знаками пріоритету. Дії водіїв відповідно до вимог знаків пріоритету. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком.

**Заборонні знаки.** Призначення. Загальна ознака заборони. Назва, призначення, місце встановлення кожного знака. Дії водіїв відповідно до вимог заборонних знаків. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком.

Виключення. Зона дії заборонних знаків.

**Наказові знаки.** Призначення. Загальна ознака наказових знаків. Назва, призначення та місце встановлення кожного знака. Дії водіїв відповідно до вимог наказових знаків. Наслідки порушення вимог, уведених установленим знаком. Виключення.

**Інформаційно-вказівні знаки.** Призначення. Загальні ознаки інформаційно-вказівних знаків. Назва кожного знака, місце встановлення. Дії водіїв згідно з вимогами кожного знака, який вводить відповідні режими та порядок руху.

**Знаки сервісу.** Призначення. Назва, місце встановлення кожного знака (таблички). Таблички, що застосовуються з дорожніми знаками.

## **Тема 3. Дорожня розмітка і дорожнє обладнання.**

Дорожня розмітка та її значення в загальній системі організації дорожнього руху. Класифікація розмітки.

**Горизонтальна розмітка.** Призначення горизонтальної розмітки. Колір і умови застосування кожного виду розмітки. Написи та інші позначення на проїзній частині. Дії водіїв відповідно до вимог горизонтальної розмітки.

**Вертикальна розмітка.** Призначення вертикальної розмітки. Колір і умови застосування кожного виду розмітки. Дії водіїв відповідно до вимог розмітки.

**Дорожнє обладнання.** Огородження. Світлове сигнальне обладнання. Попереджувальні світлові прилади та інше обладнання.

## **Тема 4. Регулювання дорожнього руху за допомогою сигналів світлофорів та регулювальника.**

Засоби регулювання дорожнього руху. Значення сигналів світлофора. Обов'язок учасників руху діяти відповідно до сигналів світлофорів.

Типи світлофорів, їх призначення. Світлофори, що мають сигнали біло-місячного кольору. Реверсивні світлофори. Світлофори, що регулюють рух пішоходів. Регулювання руху трамваїв, а також інших маршрутних транспортних засобів, котрі рухаються по відокремленій смузі. Організація дорожнього руху за допомогою світлофорів.

Регулювання руху за допомогою сигналів регулювальника. Значення сигналів регулювальника для учасників дорожнього руху. Обов'язки учасників руху діяти відповідно сигналів регулювальника.

## **Тема 5. Порядок руху, зупинки та стоянки транспортних засобів.**

**Попереджувальні сигнали.** Види і призначення попереджувальних сигналів. Правила подачі сигналів світловими показниками або рукою. Випадки, під час яких дозволяється подавання звукових сигналів і сигналів світлом фар. Використання попереджувальних сигналів під час обгону. Включення ближнього світла фар у денний час. Позначення транспортного засобу ближнім світлом фар або протитуманними фарами. Випадки, коли увімкнення аварійної світлової сигналізації обов'язкове. Небезпечні наслідки порушення правил подавання попереджувальних сигналів.

**Початок руху, зміна напрямку руху.** Обов'язки водіїв перед початком руху, перестроюванням та іншими змінами напрямку руху. Порядок виконання поворотів і розворотів на перехресті. Поворот ліворуч на розворот поза перехрестям. Правила використання смуг гальмування та розгону. Випадки, в яких забороняється розворот. Обов'язки водіїв у випадках, коли траєкторія руху транспортних засобів перетинається, а черговість руху не встановлена. Порядок руху заднім ходом.

Небезпечні наслідки порушення правил початку руху і зміни напрямку.

**Розташування транспортних засобів на проїзній частині.** Визначення кількості смуг для руху нерейкових транспортних засобів. Вимоги до розташування транспортних засобів на проїзній частині залежно від кількості смуг для руху, виду транспортного засобу, швидкості руху. Випадки, коли дозволяється рух трамвайними коліями. Повороти на дорогах і рух на дорогах з реверсивним рухом. Рух тротуарами і пішохідними доріжками. Небезпечні наслідки порушення правил розташування транспортних засобів на проїзній частині.

**Швидкість руху, дистанція та інтервал.** Фактори і обставини, залежно від яких водій вирішує, з якою швидкістю має рухатись транспортний засіб, забезпечуючи безпеку руху. Обмеження швидкості руху і умови її збільшення на окремих ділянках: у населених пунктах, поза населеними пунктами у житлових зонах і пішохідних зонах, на автомагістралях і дорогах для автомобілів. Обмеження максимальної швидкості руху: автобусів, за винятком мікроавтобусів, легкових автомобілів і мотоциклів; транспортних засобів, якими керують водії зі стажем до 2 років; вантажних автомобілів, що перевозять людей у кузові; під час буксирування механічних транспортних засобів і причепів вантажними автомобілями і тракторами.

Розпізнавальні знаки обмеження швидкості руху. Умови, під час яких швидкість руху транспортних засобів на окремих ділянках може бути збільшена. Обмеження швидкості руху. Безпечна дистанція та інтервал між транспортними засобами, що рухаються. Вимоги до водіїв тихохідних та великовантажних транспортних засобів. Вимоги до водіїв у разі виникнення перешкоди або небезпеки для руху. Небезпечні наслідки перевищення швидкості руху та недотримання безпечної дистанції й інтервалу.

**Обгін і зустрічний роз'їзд.** Обов'язки водія перед початком обгону. Дії водія під час обгону. Умови, під час виконання яких дозволяється обгін. Порядок обгону. Місця, де обгін забороняється. Зустрічний роз'їзд, правила виконання. Зустрічний роз'їзд на вузьких ділянках дороги. Небезпечні наслідки порушення правил зустрічного роз'їзду і обгону.

Вимоги до водіїв, транспортні засоби яких рухаються з малою швидкістю, а обгін їх неможливий.

**Зупинка і стоянка.** Загальні правила виконання зупинки і стоянки у населених пунктах і поза населеними пунктами та їх способи. Порядок зупинки та стоянки. Умови, під час яких водій може залишити транспортний засіб на зупинці і стоянці. Стоянка біля тротуару і на тротуарах. Способи постановки транспортного засобу на стоянку. Довготривала стоянка поза населеним пунктом. Місця, де заборонені зупинка та стоянка. Місця, де заборонена стоянка. Вимушена стоянка і вимоги до водія під час вимушеної зупинки і стоянки.

Небезпечні наслідки порушення правил зупинки і стоянки.

## **Тема 6. Проїзд перехресть**

**Види й ознаки перехресть.** Загальні правила руху на перехресті і переходу проїзної частини пішоходами. Перевага трамваю. Випадки, коли забороняється виїжджати на перехрестя.

**Регульовані перехрестя.** Порядок і черговість руху на регульованих перехрестях. Перевага трамваю. Правила проїзду перехресть, де діють світлофори з додатковими секціями.

**Нерегульовані перехрестя.** Правила проїзду перехресть, створених рівнозначними і нерівнозначними дорогами. Черговість проїзду, якщо головна дорога змінює напрямок на перехресті. Випадки проїзду перехресть, коли водій не може визначити головну дорогу, а знаків пріоритету немає.

Небезпечні наслідки порушень правил проїзду перехресть.

**Тема 7. Проїзд пішохідних переходів, зупинок транспортних засобів загального користування та залізничних переїздів.**

Пішохідні переходи та зупинки транспортних засобів загального користування. Проїзд пішохідних переходів. Зупинки маршрутних транспортних засобів. Види пішохідних переходів і зупинок маршрутного транспорту. Порядок руху через пішохідні переходи і повз зупинки маршрутних транспортних засобів. Переваги маршрутних транспортних засобів. Вимоги до дій водія, який наближається до транспортного засобу з розпізнавальним знаком «ДІТИ», що зупинився з увімкнутою аварійною сигналізацією.

Небезпечні наслідки порушення правил руху через пішохідні переходи і повз зупинки маршрутних транспортних засобів.

Рух через залізничні переїзди. Різновиди залізничних переїздів. Вимоги правил безпеки і порядок руху транспортних засобів через залізничний переїзд. Правила зупинки перед залізничним переїздом. Випадки, коли забороняється рухатись через залізничний переїзд. Визначення кількості смуг для руху через залізничний переїзд.

Дії водія під час вимушеної зупинки на переїзді. Порядок руху через залізничний переїзд сільськогосподарських, дорожніх, будівельних та інших машин і механізмів. Небезпечні наслідки порушення правил руху через залізничний переїзд.

**Лабораторно-практичні роботи.**

Ознайомлення з діями водіїв у конкретних умовах дорожнього руху. Формування вміння керуватися знаками і дорожньою розміткою, сигналами світлофора та регулювальника.

Розгляд типових дорожньо-транспортних ситуацій з використанням технічних засобів, макетів, стендів і програмованих навчальних матеріалів. Формування навичок правильної орієнтації, оцінки ситуації та прогнозування її розвитку. Ознайомлення з діями водіїв у конкретних умовах дорожнього руху.

Виконання комплексних завдань з програмованого навчального матеріалу.

**Тема 8. Особливі умови руху.**

Рух по автомагістралях. Рух по автомагістралях. Автомагістралі, їх основні ознаки. Транспортні розв'язки на автомагістралях. Вимоги правил дорожнього руху щодо руху на автомагістралях. Заборони, які діють на автомагістралях. Обов'язки водія під час вимушеної зупинки на проїзній частині автомагістралі або на узбіччі.

Рух у житловій зоні. Переваги пішоходів під час руху в житловій зоні. Особливості вимог правил до водіїв під час користування дорогами в житловій зоні.

Пріоритет транспортних засобів загального користування. Перетин трамвайних шляхів поза перехрестях. Правила поведінки водія під час початку руху транспорту загального користування від зупинки.

Рух гірськими дорогами і крутими спусками. Вимоги правил щодо руху на гірських дорогах і крутих спусках.

Небезпечні наслідки порушення вимог правил руху у житловій зоні по автомагістралях і дорогах для автомобілів, гірськими дорогами і крутими спусками.

Користування зовнішніми світловими приладами. Особливості руху транспортних засобів у темну пору доби або в інших умовах недостатньої видимості, а також у тунелях.

Правила користування ближнім і дальнім світлом фар, габаритними і стоянковими вогнями. Дії водія при осліпленні. Дії водія під час вимушеної зупинки і стоянки на неосвітлених ділянках доріг. У темну пору доби і в умовах недостатньої видимості. Правила

користування протитуманними фарами і ліхтарями, фарею-прожектором і фарею-шукачем, розпізнавальним знаком автопоїзда.

Небезпечні наслідки порушення правил користування зовнішніми світловими приладами.

Рух транспортних засобів у колонах. Загальні вимоги до організації руху транспортних засобів у колоні. Позначення транспортних засобів, що рухаються у колоні. Розташування транспортних засобів колони на проїзній частині. Швидкість руху колони. Вимоги до водіїв транспортних засобів колони та іншого транспорту.

Правила руху колони у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості.

Буксирування транспортних засобів. Способи буксирування транспортних засобів. Умови і порядок буксирування механічних транспортних засобів на гнучкому і жорсткому зчепленні та методом часткового навантаження. Випадки, коли буксирування забороняється. Перевезення людей під час буксирування транспортних засобів.

Навчальна їзда. Умови, під час яких дозволяється навчальна їзда. Початкове навчання керуванню транспортними засобами. Вимоги до учня, інструктора або особи, яка навчає керуванню транспортними засобами. Обладнання механічного транспортного засобу, на якому проводяться навчання. Навчальна їзда на дорогах. Небезпечні наслідки порушення вимог правил буксирування і навчальної їзди.

### **Тема 9. Перевезення людей та вантажів .**

Нормативні вимоги щодо кількості перевезення людей на легкових транспортних засобах. Обов'язки водія перед початком руху. Швидкість руху під час перевезення людей. Випадки, коли перевезення людей забороняється. Додаткові правила до перевезення дітей.

Правила навантаження, розміщення та закріплення вантажу на легковому транспортному засобі. Умови перевезення вантажу. Випадки, які вимагають погодження з ДАІ щодо перевезення вантажів. Позначення вантажу, що перевозиться. Обладнання транспортних засобів. Небезпечні наслідки порушення правил перевезення вантажу. Правила перевезення вантажу за допомогою причепа.

### **Тема 10. Вимоги до технічного стану та обладнання транспортних засобів.**

Загальні вимоги до технічного стану транспортних засобів. Вимоги щодо технічного стану за Правилами дорожнього руху. Умови, під час яких експлуатація транспортних засобів забороняється. Вимоги до технічного стану гальмової системи, рульового керування, зовнішніх світлових приладів, коліс і шин, двигуна, інших елементів конструкції транспортних засобів.

Правила, що визначають наслідки порушення вимог до технічного стану.

Місце знаходження у транспортних засобах медичної аптечки, вогнегасника, знака аварійної зупинки.

Несправності, при яких водій повинен вжити заходів щодо їх усунення, а якщо це зробити неможливо — рухатися до місця стоянки або ремонту. Несправності, при яких подальший рух транспортних засобів заборонено.

Небезпечні наслідки порушення вимог до технічного стану та обладнання транспортних засобів.

Вимоги Правил, що стосуються питань організації дорожнього руху, які вимагають узгодження з Державтоінспекцією.

### **Тема 11. Номерні та розпізнавальні знаки. Попереджувальні засоби, позначення.**

Реєстрація (перереєстрація) транспортних засобів і причепів у Державтоінспекції.

Номерні знаки і написи, які є обов'язковими для механічних транспортних засобів. Вимоги щодо обладнання транспортних засобів номерними та розпізнавальними знаками, попереджувальними засобами.

Вимоги до стану номерних і розпізнавальних знаків транспортних засобів.

### **Лабораторно-практичні роботи.**

1. Розгляд типових дорожньо-транспортних ситуацій з використанням технічних засобів, макетів, стендів і програмних навчальних матеріалів.

2. Виконання комплексних завдань з програмного навчального матеріалу.

**Навчальна програма з предмета**  
**«Основи безпеки дорожнього руху та перша медична допомога»**  
 Професія: Водій автотранспортного засобу  
 Рівень кваліфікації: категорія С

| № з/п                                           | Тема                                                                                                                                                           | Кількість годин |     | Форма контролю |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----|----------------|
|                                                 |                                                                                                                                                                | Всього          | ЛПЗ |                |
| Тема 1. Основи безпечного керування автомобілем |                                                                                                                                                                | 8               |     |                |
| 1.                                              | Органи керування автомобілем та користування ними                                                                                                              | 1               |     | опитування     |
| 2.                                              | Керування автомобілем в обмежених проїздах                                                                                                                     | 1               |     | опитування     |
| 3.                                              | Керування автомобілем у транспортному потоці                                                                                                                   | 1               |     | опитування     |
| 4.                                              | Керування автомобілем на перехрестях та пішохідних переходах                                                                                                   | 1               |     | опитування     |
| 5.                                              | Керування автомобілем за складних дорожніх умов                                                                                                                | 1               |     | опитування     |
| 6.                                              | Буксирування механічних транспортних засобів                                                                                                                   | 1               |     | опитування     |
| 7.                                              | Керування автомобілем у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості                                                                                      | 1               |     | опитування     |
| 8.                                              | Особливості керування вантажного автомобіля з автоприцепом дозволеною максимальною масою до 750 кг. Удосконалення майстерності водіння.<br>Тематична атестація | 1               |     | опитування     |
| Тема 2. Безпека дорожнього руху                 |                                                                                                                                                                | 20              |     |                |
| 9.                                              | Експлуатаційні властивості автомобіля та його керованість. Поняття про конструктивну безпеку автомобіля                                                        | 1               |     | опитування     |
| 10.                                             | Основи теорії руху автомобіля                                                                                                                                  | 1               |     | опитування     |
| 11.                                             | Керованість, прохідність, стійкість автомобіля                                                                                                                 | 1               |     | опитування     |
| 12.                                             | Особливості керування автомобілем з передніми ведучими колесами                                                                                                | 1               |     | опитування     |
| 13.                                             | Пасивна безпека автомобіля. Ремені безпеки                                                                                                                     | 1               |     | опитування     |
| 14.                                             | Класифікація автомобільних доріг. Основні елементи автомобільних доріг та їх характеристика                                                                    | 1               |     | опитування     |
| 15.                                             | Автомагістралі. Особливості доріг у горах                                                                                                                      | 1               |     | опитування     |
| 16.                                             | Дорожні умови та їх вплив на керованість автомобіля                                                                                                            | 1               |     | опитування     |
| 17.                                             | Особливості руху в тумані                                                                                                                                      | 1               |     | опитування     |
| 18.                                             | Користування дорогами в осінньо-зимовий і весняний періоди                                                                                                     | 1               |     | опитування     |

|                                                             |                                                                                                                                                        |           |   |            |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|---|------------|
| 19.                                                         | Користування зимовими дорогами.<br><b>Тематична атестація</b>                                                                                          | 1         |   | опитування |
| 20.                                                         | Дорожньо-транспортні пригоди                                                                                                                           | 1         |   | опитування |
| 21.                                                         | Класифікація<br>дорожньо-транспортних пригод та їх<br>причини.                                                                                         | 1         |   | опитування |
| 22.                                                         | Особливості аварійності в містах, на<br>дорогах поза населеними пунктами,<br>в сільській місцевості                                                    | 1         |   | опитування |
| 23.                                                         | Умови, які сприяють виникненню дорожньо-транспортних<br>пригод                                                                                         | 1         |   | опитування |
| 24.                                                         | Стан транспортних засобів і дороги, наявність регулювання<br>дорожнього руху, та інші умови виникнення ДТП                                             | 1         |   | опитування |
| 25.                                                         | Причини дорожньо-транспортних пригод залежно від пори<br>року, днів тижня, часу доби, категорії доріг, видів<br>транспортних засобів та інших факторів | 1         |   | опитування |
| 26                                                          | Заходи, що запобігають ДТП. Умови попередження ДТП                                                                                                     | 1         |   | опитування |
| 27.                                                         | Дії водія в аварійних ситуаціях                                                                                                                        | 1         |   | опитування |
| 28.                                                         | Поняття про експертизу дорожньо-транспортних пригод.<br><b>Тематична атестація</b>                                                                     | 1         |   | опитування |
| <b>Тема 3. Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху</b> |                                                                                                                                                        | <b>20</b> | 4 |            |
| 29                                                          | Загальні положення. Дорожньо-транспортний травматизм.                                                                                                  | 1         |   | опитування |
| 30                                                          | Основи анатомії та фізіології людини.                                                                                                                  | 1         |   | опитування |
| 31                                                          | Медична аптечка для спорядження транспортних засобів.                                                                                                  | 1         |   | опитування |
| 32                                                          | Стан, небезпечний для життя людини.                                                                                                                    | 1         |   | опитування |
| 33                                                          | Кровотечі, їх види і ознаки.                                                                                                                           | 1         |   | опитування |
| 34                                                          | Переломи: види та ознаки, ускладнення при переломах.                                                                                                   | 1         |   | опитування |
| 35                                                          | Зупинка серця.                                                                                                                                         | 1         |   | опитування |
| 36                                                          | Зупинка дихання. Техніка і способи штучного відновлення<br>дихання.                                                                                    | 1         |   | опитування |
| 37                                                          | Сонячний і тепловий удари, їх ознаки.                                                                                                                  | 1         |   | опитування |
| 38                                                          | Надання першої допомоги.                                                                                                                               | 1         |   | опитування |
| 39                                                          | Перша допомога при отруєнні чадним газом.<br><b>Тематична атестація</b>                                                                                | 1         |   | опитування |
| 40                                                          | Травма грудей і живота: види та ознаки.                                                                                                                | 1         |   | опитування |
| 41                                                          | Перша долікарська допомога людині у ДТП.                                                                                                               | 1         |   | опитування |
| 42                                                          | Вивільнення потерпілого із транспортного засобу .                                                                                                      | 1         |   | опитування |
| 43                                                          | Транспортування потерпілих.                                                                                                                            | 1         |   | опитування |
| 44                                                          | Дія алкоголю та наркотиків на працездатність водія.                                                                                                    | 1         |   | опитування |

|                      |                                                                                                                                                                        |           |          |     |
|----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|----------|-----|
| 45                   | Лабораторно-практична робота.<br>Відпрацювання техніки зупинки кровотечі, накладання пов'язок, надання першої допомоги.                                                |           | 1        | ЛПР |
| 46                   | Лабораторно-практична робота.<br>Відпрацювання техніки надання допомоги у ДТП: послідовність дій надання допомоги при ДТП.                                             |           | 1        | ЛПР |
| 47                   | Лабораторно-практична робота.<br>Відпрацювання техніки виконання штучного дихання і непрямого масажу серця.                                                            |           | 1        | ЛПР |
| 48                   | Лабораторно-практична робота.<br>Надання першої медичної допомоги при отруєнні, при сонячному та тепловому ударах, опіках і обмороженні.<br><b>Тематична атестація</b> |           | 1        | ЛПР |
| <b>Всього годин:</b> |                                                                                                                                                                        | <b>48</b> | <b>4</b> |     |

### Зміст програми

#### Тема 1. Основи безпечного керування автомобілем.

##### Органи керування автомобілем та користування ним.

Робоче місце водія. Основні органи керування, їх розміщення. Правильна посадка водія в автомобілі, регулювання сидіння, ременів безпеки, дзеркал заднього виду. Положення рук на рульовому колесі і ніг на педалях.

Запуск, прогрівання і зупинка двигуна. Огляд і оцінка дорожніх обставин перед початком руху. Користування попереджувальними сигналами.

Послідовність дій органами керування на початку руху, при збільшенні швидкості, гальмуванні. Переключення передач у висхідному і низхідному порядку і включення заднього ходу.

Прийоми керування рульовим колесом під час зміни напрямку руху двома руками, по черзі правою і лівою з перехопленням. Техніка керування однією рукою. Аналіз типових помилок водія під час зміни напрямку руху. Прийоми керування гальмовою системою. Службове й екстрене гальмування. Способи гальмування: повільне, різке, переривисте, ступінчасте.

Водіння автомобіля в прямому напрямку, його розміщення на проїзній частині. Зупинка на узбіччі дороги, біля стоп-лінії, дорожнього знака. Розворот.

##### Керування автомобілем в обмежених проїздах.

Поняття про динамічні габарити автомобіля. Початок руху з місця, зупинка і стоянка. Повороти праворуч, ліворуч і розвороти в обмежених проїздах. Рух через габаритні ворота, розвороти з використанням заднього ходу, рух заднім ходом, маневрування під час виконання зупинки і стоянки.

Дії водія під час відпрацювання техніки подолання косягору, пагорба, установлення автомобіля на естакаду; залізничну платформу.

Виконання правил під час проїзду регульованого і нерегульованого залізничного переїзду.

##### Керування автомобілем у транспортному потоці.

Розміщення автомобіля на проїзній частині: визначення кількості смуг руху, вибір смуги руху, особливості руху автомобіля по різних смугам. Вибір і витримування безпечної швидкості руху. Рух за автомобілем-лідером. Вибір безпечної дистанції та інтервалу між транспортними засобами. Вибір швидкості руху у потоці.

Керування транспортними засобами у місцях зупинок маршрутних транспортних засобів (автобусів, тролейбусів, трамваїв), при зустрічному роз'їзді, випередженні та обгоні.

Особливості проїзду через мости, естакади, шляхопроводи, транспортні розв'язки і під ними, в тунелях, через залізничні переїзди (регульовані і нерегульовані).

Оцінка і прогнозування дорожньо-транспортних ситуацій. Аналіз типових дорожньо-транспортних пригод.

#### **Керування автомобілем на перехрестях та пішохідних переходах.**

Проїзд перехресть.

Послідовність огляду доріг під час наближення до перехресть (включаючи і засоби регулювання руху). Керування транспортними засобами під час руху через регульовані перехрестя. Зона найбільшої безпеки. Вибір оптимальної траєкторії і швидкості під час проїзду перехресть у прямому напрямку і з поворотом.

Проїзд пішохідних переходів.

Послідовність огляду доріг під час наближення до пішохідних переходів. Керування транспортними засобами під час руху через пішохідні переходи, повз місця великого скупчення пішоходів.

Особливості поведінки дітей, їх нездатність до правильної оцінки дорожніх ситуацій, раптовість прийняття нелогічних рішень. Керування транспортними засобами в місцях можливого виходу на дорогу дітей (школи, дитячі майданчики, тощо).

#### **Керування автомобілем за складних дорожніх умов.**

Керування автомобілем в умовах бездоріжжя, на польових, лісових, колійних дорогах. Рух через канави, водні перешкоди. Керування автомобілем на дорогах із зниженим коефіцієнтом зчеплення на початку руху, на поворотах, під час гальмування, виїзду на мокре чи засніжене узбіччя. Занесення. Причини, за яких виникають занесення. Дії водія під час заносу автомобіля.

Дії водія під час відмови робочого гальма, розриву шин під час руху автомобіля, відриву поздовжньої або поперечної рульових тяг привода рульового керування, відрив колеса від гальмового барабана, під час відмови гідропідсилювача руля.

Дії водія під час загорання автомобіля, звалювання автомобіля у воду, улучення блискавки в автомобіль.

Вибір передачі під час руху на крутих підйомах і спусках без переключення передач на важкопрохідних ділянках доріг.

Дії водія під час виведення автомобіля, що забуксував, використовуючи підручний матеріал, протибуксувальні засоби, самовитягач.

#### **Керування автомобілем за особливих умов.**

Буксирування механічних транспортних засобів.

Водіння автомобіля в умовах бездоріжжя і гірськими дорогами. Рух дорогами різного виду. Правила і прийоми подолання різноманітних перешкод.

Рух в автомобільній колоні.

#### **Керування автомобілем у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості.**

Причини, що викликають труднощі під час керування автомобілем у темну пору доби і в умовах недостатньої видимості.

Керування автомобілем під час руху на міських і заміських дорогах у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості, користування світловими приладами. Керування автомобілем під час туману, снігопаду, рушання після навмисної і вимушеної зупинок або стоянок. Дія водія під час осліплення. Запобігання осліпленню.

#### **Особливості керування вантажного автомобіля з автоприцепом дозволеною максимальною масою до 750 кг.**

Залежність розподілу вантажу для керованості автомобіля. Керованість автомобіля з автоприцепом. Причина занесення автомобіля з автоприцепом і виведення його із занесення.

Прохідність автомобіля з автоприцепом. Вплив вантажу на положення центрувати автомобіля і його стійкість. Вибір раціональних прийомів керування автомобіля з автоприцепом (повільне рушання з місця, енергійний розгін, включення передачі, використання накату) залежно від конкретних дорожніх умов (підйоми, спуски, повороти, під'їзд до перехресть, залізничних переїздів тощо).

### **Удосконалення майстерності водіння.**

Розгляд рекомендацій щодо удосконалення водіння автомобіля.

### **Тема 2. Безпека дорожнього руху .**

#### **Експлуатаційні властивості автомобіля та його керування.**

Поняття про конструктивну безпеку автомобіля.

Швидкість і прискорення. Сили тяги.

Керування автомобіля. Вплив конструкції та технічного стану шин на керування автомобіля.

Особливості керування автомобілем з передніми ведучими колесами.

Пасивна безпека автомобіля. Реміні безпеки.

#### **Дорожні умови та їх вплив на керування автомобіля.**

Класифікація автомобільних доріг. Основні елементи автомобільних доріг, та їх характеристика.

Покриття. Проїзна частина і узбіччя. Дороги в населених пунктах, поза населених пунктах, сільські дороги. Автомагістралі. Особливості доріг у горах.

Вплив дорожніх умов на водіння автомобіля.

Особливості руху в тумані й на дорогах.

Користування дорогами в осінньо-зимовий і весняний періоди.

Користування зимовими дорогами.

#### **Дорожньо-транспортні пригоди.**

Класифікація дорожньо-транспортних пригод та їх причини. Поняття про дорожньо-транспортну ситуацію та дорожньо-транспортну пригоду.

Особливості аварійності в містах, на дорогах поза населеними пунктами, в сільській місцевості.

Умови, які сприяють виникненню дорожньо-транспортних пригод. Стан транспортних засобів і стан дороги наявність регулювання дорожнього руху, та інші умови.

Статистика дорожньо-транспортних пригод. Причини дорожньо-транспортних пригод залежно від пори року, днів тижня, часу доби, категорії доріг, видів транспортних засобів та інших факторів.

Заходи, що запобігають ДТП.

Умови попередження дорожньо-транспортних пригод.

Поняття про експертизу дорожньо-транспортних пригод.

### **Тема 3. Медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. Загальні положення.**

Дорожньо-транспортний травматизм. Принципи організації медичної допомоги потерпілим. Юридичні аспекти в питаннях надання медичної допомоги потерпілим. Медична аптечка для спорядження транспортних засобів.

#### **Основи анатомії та фізіології людини.**

Організм людини. Органи дихання, серцево-судинна система, їх функції. Характеристика судин. Розміщення основних кровоносних судин, місця для притиснення артерій.

Пульс, його характеристика. Опорно-руховий апарат. М'язи і зв'язки.

Центральна нервова система.

#### **Стан, небезпечний для життя людини.**

Кровотеча, її види та ознаки. Ранова інфекція, асептика та антисептика.

Зупинка серця: причини, ознаки.

Сонячний і тепловий удари, їх ознаки.

Отруєння чадним газом, його ознаки.

#### **Перша долікарняна допомога людині у ДТП.**

Загальні поняття про першу долікарняну допомогу особам, які потерпіли при нещасних випадках або дорожньо-транспортних пригодах.

Забиті місця, розтягнення зв'язок та вивихи: ознаки, ускладнення, перша допомога.

Переломи: види та ознаки, ускладнення при переломах. Надання першої допомоги при переломах щелепи, ключиць, ребер, хребта та кісток таза. Правила накладання шин.

Травма грудей і живота: види та ознаки. Пневмоторакс. Перша допомога. Особливості транспортування.

Зупинка дихання. Техніка і способи штучного відновлення дихання. Непритомність: ознаки, перша допомога.

Опіки теплові та хімічні. Ураження електричним струмом. Отруєння газами, етиловим бензином, антифризом.

Перша допомога потопаючим.

Надання першої допомоги при теплових і сонячних ударах, опіках, отруєннях газами, замерзанні, обмороженні та потопленні.

Перша допомога при отруєнні чадним газом.

**Послідовність у поданні допомоги потерпілим у ДТП.**

Визначення і термінове припинення дії травмуючого фактора, вивільнення потерпілого із транспортного засобу. Надання першої допомоги.

Правила і засоби перенесення потерпілого. Правила і способи транспортування потерпілого різними видами транспортних засобів.

Дія алкоголю та наркотиків на працездатність водія.

Небезпечні наслідки вживання алкоголю, наркотиків і ліків, що негативно впливають на стан людини і зниження швидкості реакції, послаблення уваги, погіршення зорового відчуття, сонливість, невідворотні зміни в організмі.

**Лабораторно-практичні роботи**

1. Відпрацювання техніки зупинки кровотечі, накладання пов'язок, надання першої допомоги.

2. Відпрацювання техніки надання допомоги у ДТП: послідовність дій надання допомоги при ДТП.

3. Напрацювання навичок надання першої допомоги.

### **Навчальна програма з предмета «Професійна етика та культура водіння»**

Професія: Водій автотранспортного засобу

Рівень кваліфікації: категорія С

| № з/п                                                   | Тема                                                                                      | Кількість годин |     | Форма контролю |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|-----|----------------|
|                                                         |                                                                                           | Всього          | ЛПЗ |                |
| Тема 1. Основи психофізіології праці та поведінки водія |                                                                                           | 6               |     |                |
| 1.                                                      | Вимоги до робочого місця водія, мікроклімату кабіни                                       | 1               |     | опитування     |
| 2.                                                      | Вплив психофізіологічних особливостей водія на його поведінку. Індивідуальні якості водія | 1               |     | опитування     |
| 3.                                                      | Поняття про складну і просту реакцію.                                                     | 1               |     | опитування     |
| 4.                                                      | Зір і його характеристика                                                                 | 1               |     | опитування     |
| 5.                                                      | Стресовий стан. Засоби його попередження та усунення                                      | 1               |     | опитування     |
| 6.                                                      | Прогнозування розвитку дорожньо-транспортних ситуацій                                     | 1               |     | опитування     |

|                                                        |                                                                                           |           |  |            |
|--------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|--|------------|
| <b>Тема 2. Професійна етика</b>                        |                                                                                           | <b>6</b>  |  |            |
| <b>7.</b>                                              | Поняття етики водіння.                                                                    | 1         |  | опитування |
| <b>8.</b>                                              | Етика водія та його взаємовідносини з іншими учасниками дорожнього руху                   | 1         |  | опитування |
| <b>9.</b>                                              | Взаємодопомога водіїв на вулицях та дорогах. Типи водіїв які потребують допомоги          | 1         |  | опитування |
| <b>10.</b>                                             | Вплив морально-психологічного клімату в колективі підприємства на поведінку водія         | 1         |  | опитування |
| <b>11.</b>                                             | Етика водія під час дорожньо-транспортних пригод                                          | 1         |  | опитування |
| <b>12.</b>                                             | Етика водія у конфліктних ситуаціях.                                                      | 1         |  | опитування |
| <b>Тема 3. Культура поведінки на вулицях і дорогах</b> |                                                                                           | <b>4</b>  |  |            |
| <b>13.</b>                                             | Культура обслуговування пасажирів, замовників транспортних засобів                        | 1         |  | опитування |
| <b>14.</b>                                             | Водійська культура і вплив суспільства на гармонізацію відносин між водіями та пішоходами | 1         |  | опитування |
| <b>15.</b>                                             | Водійська культура у медичному аспекті                                                    | 1         |  | опитування |
| <b>16.</b>                                             | Вимоги до робочого місця водія, мікроклімату кабіни.<br><b>Тематична атестація</b>        | 1         |  | опитування |
| <b>Всього годин:</b>                                   |                                                                                           | <b>16</b> |  |            |

### **Зміст програми**

#### **Тема 1. Основи психофізіології праці та поведінки водія.**

Індивідуальні якості водія: відчуття і сприймання, сенсорні і розумові навички в оцінці і прогнозуванні дорожньо-транспортних ситуацій (пригод).

Оцінка часу, відстані і швидкості руху. Час реакції водія.

Поняття про складну і просту реакцію. Фактори, від яких залежить реакція.

Загальна характеристика чутливості. Об'єм, концентрація, розподіл і переведення чутливості.

Характеристика відчуття: зорового, слухового, дотикового, вестибулярного, світлова чутливість.

Зір і його характеристика. Гострота зору. Поле зору. Окомір. Адаптація (відновлення зору) при раптовому переході від світла до темряви і навпаки. Осліплення. Зміна поля зору від швидкості руху і густини транспортного потоку. Зорові ілюзії, помилки в оцінці дорожніх обставин. Дія алкоголю, наркотиків, нікотину і медикаментів на надійність водія.

Прогнозування розвитку дорожньо-транспортної ситуації.

Психофізіологічні якості водія: підготовленість, моральна стабільність, працездатність. Вплив майстерності, освіти, стажу роботи і віку на надійність водія. Дисциплінованість, емоційна стійкість, витривалість, самовладання. Рухові, сенсорні і розумові навички водія та методи їх удосконалення. Працездатність, втомлюваність, тривалість та інтенсивність фізичних і психофізіологічних навантажень.

Стресовий стан. Засоби його попередження та усунення, прийоми самоконтролю і регулювання психофізіологічного стану. Поняття про аутогенне тренування.

Шляхи підвищення працездатності водіїв, збереження їх здоров'я для забезпечення безпеки руху.

Організація харчування та відпочинку водіїв. Вимоги до робочого місця водія, мікроклімат кабіни.

## **Тема 2. Професійна етика.**

Поняття етики поведінки. Соціальна система, що визначає певні норми і стандарти поведінки людини. Вплив психофізіологічних особливостей водія на його поведінку.

Етика водія та його взаємовідносини з іншими водіями транспортних засобів, з працівниками Державтоінспекції, лікувальних установ. Культура обслуговування пасажирів, замовників транспортних засобів. Особлива увага водія до дітей, людей похилого віку, інвалідів, пішоходів з явними ознаками обмеженості пересування.

Вплив морально-психологічного клімату в колективі підприємства на поведінку водія.

Етика водія під час дорожньо-транспортних пригод, взаємодії з навколишнім середовищем. Етика водія у конфліктних ситуаціях.

## **Тема 3. Культура поведінки на вулицях та дорогах .**

Водійська культура і вплив суспільства. Гармонізація відносин між водіями та пішоходами. Складові водійської культури та антикультура.

Дотримання Правил дорожнього руху як головний елемент культури водія. Водійська культура у ставленні до охорони навколишнього середовища. Тварини на дорогах та ставлення до них. Паління у салоні. Стан вулиць та доріг і культура водія. Прояв культури водія у ставленні до звукових сигналів, у зовнішньому вигляді автомобіля, методі гальмування, методів обгону тощо.

Водійська культура у медичному аспекті. Нездужання і вплив на керування автомобілем. Культура водіння при прийомі лікарських препаратів. Водіння на фоні хвороб літнього віку. Вплив запахів.

Культура руху пішоходів. Основні вимоги. Правила дорожнього руху у культурі пішоходів. Культура подолання пішохідного переходу. Антикультура пішоходів. Культура руху велосипедистів та водіїв мопедів.

Чинники коректного водіння. Культура руху за складних погодних умов. Культура перевезення вантажів.

Взаємодопомога водіїв на вулицях та дорогах

| № з/п | Тема                                                       | Кількість годин |              | Форма контролю      |
|-------|------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|---------------------|
|       |                                                            | Всього          | З них на ЛПР |                     |
| 1.    | Правові та організаційні основи охорони праці.             | 1               |              |                     |
| 2.    | Правила охорони праці у галузі транспортного господарства. | 8               |              | опитування<br>тести |
| 3.    | Охорона навколишнього середовища.                          | 2               |              |                     |
| 4.    | Основи пожежної безпеки.                                   | 4               |              | опитування<br>тести |
| 5.    | Основи електробезпеки.                                     | 4               |              | опитування<br>тести |
| 6.    | Основи гігієни праці та виробничої санітарії.              | 1               |              |                     |
|       | <b>Всього годин:</b>                                       | <b>20</b>       | <b>-</b>     |                     |

### Зміст програми

#### Тема 1. Правові та організаційні основи охорони праці.

Зміст поняття "Охорона праці", соціально-економічне значення охорони праці.

Закон України «Про охорону праці», Кодекс законів України про працю, Закон України «Про охорону здоров'я населення», Закон України «Про пожежну безпеку», законодавство про охорону природи і навколишнього середовища.

Основні завдання системи стандартів безпеки праці: зниження і усунення небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створення ефективних засобів захисту працюючих. Галузеві стандарти.

Відповідальність за порушення законодавства про працю, правил та інструкцій з охорони праці.

Інструктування з безпеки праці.

Алкоголізм і безпека праці.

Основні причини травматизму і професійних захворювань на виробництві.

Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві, професійних захворювань і професійних отруєнь.

#### Тема 2. Правила охорони праці у галузі транспортного господарства.

Загальні питання безпеки праці.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою при обслуговуванні й експлуатації автотранспортних засобів

Вимоги безпеки праці при обслуговуванні й експлуатації автотранспорту, при використанні при цьому механізмів, обладнання та устаткування.

Правила безпечного ведення робіт, протипожежної безпеки та санітарії під час технічного обслуговування автотранспортного засобу та роботи на лінії.

Зони небезпеки при експлуатації та обслуговуванні автотранспортних засобів, механізмів та устаткування. Світлова і звукова сигналізація. Попереджувальні написи. Сигнальні фарбування. Знаки безпеки.

Небезпечність та шкідливість речовин і матеріалів, що використовуються в автотранспорті. Засоби індивідуального захисту від небезпечних і шкідливих виробничих факторів: спецодяг, спецвзуття, пристосування, оснащення, спецінструменти.

Обов'язковий комплект необхідних запчастин, пристосувань, інструментів, речовин і матеріалів, необхідних для безпечної експлуатації автотранспортних засобів.

Вимоги охорони праці у навчально-виробничих приміщеннях навчальних закладів.

### **Тема3. Охорона навколишнього середовища.**

Нормативно-правові акти у сфері охорони навколишнього середовища. Забезпечення охорони навколишнього середовища власниками автомобільного транспорту та підприємствами автомобільної галузі.

### **Тема 4. Основи пожежної безпеки.**

Характерні причини виникнення пожеж.

Організаційні та технічні протипожежні заходи. Пожежна сигналізація. Організація пожежної охорони в галузі. Пожежонебезпечні роботи та матеріали у галузі автомобільного транспорту.

Вогнегасильні речовини та матеріали. Пожежна техніка для захисту об'єктів. Особливості гасіння пожеж на об'єктах даної галузі

### **Тема 5. Основи електробезпеки.**

Особливості ураження електричним струмом. Вплив електричного струму на організм людини. Можливі враження електричним струмом при роботі автомобільного транспорту. Механізми та вузли автомобіля, небезпечні з точки зору враження електричним струмом.

Безпечні прийоми роботи.

Безпечні методи звільнення потерпілого від дії електричного струму.

Класифікація виробничих приміщень відносно небезпеки враження працюючим електричним струмом.

Колективні та індивідуальні засоби захисту від ураження електричним струмом. Робота з переносними електросвітільниками.

Захист від статичної електрики.

### **Тема 6. Основи гігієни праці, та виробничої санітарії.**

Поняття про виробничу санітарію як систему організаційних, гігієнічних та санітарно-технічних заходів.

Фізіологія праці. Основні гігієнічні особливості праці за даною професією.

Вимоги до опалення, вентиляції та кондиціювання повітря виробничих, навчальних та побутових приміщень. Правила експлуатації систем опалення та вентиляції.

Види освітлення. Природне освітлення. Штучне освітлення. Правила експлуатації освітлення.

Санітарно-побутове забезпечення працюючих.

**Навчальна програма з предмета  
«Водіння автомобіля»**

Професія: Водій автотранспортного засобу  
Рівень кваліфікації: категорія С

| №<br>З/П | Тема                                                        | Кількість годин |
|----------|-------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1        | Початкові вправи з водіння в умовах маневрового майданчика. | 5               |
| 2        | Водіння на маневровому майданчику .                         | 12              |
|          | <i>Перша контрольна перевірка.</i>                          | 20хв            |
| 3        | Водіння по дорогах з малою інтенсивністю руху.              | 10(4)           |
| 4        | Водіння по дорогах з високою інтенсивністю руху.            | 14(4)           |
|          | <i>Друга контрольна перевірка.</i>                          | 15хв.           |
| 5        | Водіння за особливих умов.                                  | 10              |
| 6        | Удосконалення техніки керування.                            | 8               |
|          | <b>Кваліфікаційна пробна робота.</b>                        | <b>25хв.</b>    |
|          | <b>Всього годин:</b>                                        | <b>60</b>       |

**Примітка:** у дужках вказана кількість годин водіння автомобіля у темну пору доби.

**Зміст програми**

**Тема 1. Початкові вправи з водіння в умовах маневрового майданчика.**

Посадка на робочому місці водія. Ознайомлення з органами керування, контрольно-вимірювальними приладами і сигналізації автомобіля та правила користування ними. Прийоми дій органами керування і сигналізації.

Відпрацювання прийомів правильної посадки на робочому місці водія, правильного положення рук на рульовому колесі та ніг на педалях. Регулювання сидіння, дзеркал заднього виду, припасування ремня безпеки.

Запуск двигуна. Спостереження за контрольно-вимірювальними приладами.

Прийоми дії та взаємодії органами керування, сигналізації при імітації початку руху, руху по прямій, направо і наліво, перед зупинкою.

Прийоми керування автомобілем.

Рушання автомобіля з місця, рух по прямій з переключанням передач у висхідному та низхідному порядку. Регулювання швидкості руху. Повороти направо і наліво, гальмування, зупинка.

Розвиток навичок керування: положення рук на рульовому колесі, рулювання направо і наліво двома руками в тому числі і з «перехватом», наперемінно правою та лівою рукою, збільшуючи інтенсивність поворотів рульового колеса.

Відпрацювання навичок взаємодії органами керування перед початком руху, під час водіння на різних передачах з розворотами, поворотами, повільного і термінового гальмування, під час зупинки. Рух заднім ходом. Розвороти в необмеженому й обмеженому проїзді. Зупинка і стоянка.

**Тема 2. Водіння на маневровому майданчику.**

Підготовка до виїзду. Контрольний огляд автомобіля.

Запуск двигуна, перевірка показань контрольно-вимірювальних приладів Тренування у рушенні з місця, рух по прямій, повороти праворуч і ліворуч. Прийоми плавного гальмування.

Рух з невеликою швидкістю.

Рух з переключанням передач у висхідному і низхідному порядку. Зупинка.

Рух заднім ходом по прямій з поворотом, розворот без застосування та із застосуванням заднього ходу.

Рух з різною швидкістю. Рух по прямій з переключанням передач. Розгін. Переключання передач у висхідному і низхідному порядку. Послідовний перехід на нижчу передачу. Перехід на нижчу передачу без дотримання послідовності виконання різних способів гальмування (повільне, термінове, переривчасте).

Рух у різних напрямках. Повороти праворуч, ліворуч. Рух між перешкодами з поворотами праворуч, ліворуч. Рух заднім ходом з використанням різних способів стеження за дорогою через заднє вікно, бокове вікно, відкриті двері кабіни, за допомогою дзеркал заднього виду. Рух заднім ходом з поворотами праворуч, ліворуч у необмежених і обмежених проїздах. Рух заднім ходом впродовж стіни, зупинка. Від'їзд від стіни. Рух заднім ходом на підйом.

Маневрування в обмежених проїздах. Проїзд колійними дошками переднім і заднім ходом. Постановка автомобіля на стоянку в бокс переднім і заднім ходом прямо і з поворотом. Проїзд габаритного тунелю прямо і з поворотом, переднім і заднім ходом.

В'їзд до габаритного дворику прямо і з поворотом, маневрування і виїзд із нього переднім ходом. Зупинка автомобіля переднім і заднім ходом біля умовного тротуару, між двома автомобілями на стоянці, на узбіччі, перед стоп-лінією, біля вибраного орієнтира, знака.

Подолання перешкод переднім і заднім ходом: колії, колійного моста, вибоїни, горба (пагорба) із зупинкою у впадині навперемінно переднім і задніми колесами на спуску; сідловини із зупинкою у впадині навперемінно передніми і задніми колесами без гальмування; виїзд на «клин» передніми колесами автомобіля із зупинкою на вершині й утримання 2—3 секунди.

Подолання косогуру, що має ухил вліво або вправо; «бугра» із зупинкою та рушенням з місця на підйомі та спуску.

Відпрацювання вправ на вантажному автомобілі з автопричепом дозволеною максимальною масою не більше 750 кг на маневровому майданчику.

#### **Перша контрольна перевірка.**

Під час контрольної перевірки виконуються завдання:

рушення з місця, розгін і переключання передач у висхідному; низхідному порядку, дотримання послідовності, зупинка;

рух по прямій, зупинка на заданому місці, маневрування в обмеженому проїзді, повороти, розвороти, зупинка й рушення з місця на підйомі;

маневрування заднім ходом.

#### **Тема 3. Водіння на дорогах з малою інтенсивністю руху.**

Рух по прямій, прямування за транспортом з дотриманням необхідної дистанції та швидкості. Зупинка на узбіччі та відновлення руху.

Проїзд перехресть прямо, з поворотом праворуч, ліворуч. Рух дорогами з обмеженою видимістю, підйомами і спусками. Зупинка і рушення з місця. Рух на мостах, шляхопроводах, у тунелях. Проїзд залізничних переїздів із шлагбаумом, без шлагбаума. Об'їзд, обгін, зустрічний роз'їзд.

Прийоми маневрування на АЗС.

Водіння автомобіля на дорогах у населених пунктах. Рух у транспортному потоці. Перестроювання в рядах під час руху вулицями з багаторядним рухом. Обгін і об'їзд з дотриманням безпечних інтервалів і дистанцій. Проїзд зупинок маршрутних транспортних засобів, пішохідних переходів. Зупинка біля тротуару і початок руху. Виїзд з другорядної дороги. Зустрічний роз'їзд вузькими вулицями. Проїзд Т-, V-, Х- подібних перехресть прямо, з поворотами праворуч; ліворуч. Проїзд майданів. Водіння вулицями з трамвайним рухом з поворотом праворуч, ліворуч і розворотом.

Відпрацювання вправ на вантажному автомобілі з автопричепом дозволеною максимальною масою не більше 750 кг.

#### **Тема 4. Водіння на дорогах з високою інтенсивністю руху.**

Рух у транспортному потоці, з'їзд на другорядну дорогу. Виїзд з другорядної дороги на головну. Рух по естакадах. Рух на закруглених ділянках доріг, віражах на підйомах і спусках,

на мостах, шляхопроводах, у тунелях. Обгін, зустрічний роз'їзд у місцях звуження дороги. Зустрічний роз'їзд на поворотах. Проїзд залізничних переїздів, населених пунктів і зупинок маршрутних транспортних засобів у населених пунктах.

Водіння вантажного автомобіля на дорогах у населених пунктах. Зупинка біля тротуару і початок руху. Рух у транспортному потоці. Перестроювання у рядах, обгін транспортних засобів. Проїзд пішохідних переходів, зупинок маршрутних транспортних засобів. Зупинка біля тротуару. Паркування. Рух дорогами з одностороннім рухом. Розвороти на дорогах, рух через мости, шляхопроводи, тунелі. Проїзд складних регульованих, нерегульованих перехресть. Проїзд перехресть у транспортному потоці, повороти і розвороти на перехресті.

#### **Друга контрольна перевірка .**

Під час контрольної перевірки виконуються завдання:

- рушання від тротуару (узбіччя);
- розгін до найвищої передачі і перехід до найнижчої;
- рух з різною швидкістю, зупинка;
- керування у транспортному потоці з малою та великою інтенсивністю руху;
- об'їзд, обгін, зустрічний роз'їзд;
- маневрування в обмеженому проїзді;
- зупинка і рушання з місця на підйомах;
- проїзд перехресть, залізничних переїздів.

#### **Тема 5. Водіння за особливих умов.**

Водіння автомобіля по бездоріжжю. Виїзд на ґрунтову дорогу. Проїзд населених пунктів. Рух по об'їзних шляхах, зустрічний роз'їзд. Рух на крутих поворотах, підйомах і спусках. Проїзд по дерев'яних мостах, лісних, колійних та інших дорогах. Рух на снігових дорогах, через льодові переправи (якщо дозволяють конкретні умови), мокрій траві.

Буксирування автомобіля. Зчіплювання автомобілів жорсткою та гнучкою зчіпкою з дотриманням вимог безпеки. Перевірка надійності зчеплення. Буксирування автомобіля на зчіпці по прямій, на поворотах, підйомах (спусках). Зупинка біля тротуару (на узбіччі). В'їзд у ворота, відчеплення.

Відпрацювання вправ на вантажному автомобілі з автоприцепом дозволеною максимальною масою не більше 750 кг.

#### **Тема 6. Удосконалення техніки керування.**

Удосконалення техніки керування автомобілем.

Удосконалення навичок маневрування в обмежених проїздах, маневрування заднім ходом.

Складне і термінове маневрування. Терміновий розгін і гальмування.

Удосконалення навичок керування автомобілем на дорогах.

Рух і маневрування в інтенсивному транспортному потоці. Взаємодії з пішоходами та іншими учасниками дорожнього руху.

Перестроювання, об'їзд, обгін, зупинка, рушання з місця зупинки.

Тренування в умінні керуватися дорожніми знаками і розміткою. Прогнозування розвитку аварійних обставин дії водія щодо їх попередження.

Прийоми економічного водіння автомобіля: повільне рушання з місця, енергійний розгін, вибір оптимальної швидкості руху і передачі, прогнозування характеру руху транспортного потоку, використання сил інерції.

Відпрацювання вправ із контраварійної підготовки.

Розгін та прийоми термінового гальмування, і маневрування на слизькому покритті. Керування під час занесення. Об'їзд раптово виниклої перешкоди. Дії водія під час осліплення. Прийоми і дії водія під час занесення автомобіля. Відпрацювання швидкісного і термінового маневрування. Термінове гальмування. Удосконалення навичок виконання вправ зі швидкісного керування рульовим колесом з метою: стабілізації автомобіля під час занесення малої амплітуди; стабілізації під час занесення середньої стабілізації під час ритмічного занесення.

**Перелік устаткування, приладів, інструментів**

**Професія:** 8322 Водій автотранспортних засобів.

**кваліфікація:** категорія «С»

| № п\п | Найменування         | Кількість на групу з 15 осіб |
|-------|----------------------|------------------------------|
|       | <b>ОБЛАДНАННЯ</b>    |                              |
| 1     | Автомобіль           | 1                            |
| 2     | Компресор            | 1                            |
| 3     | Монтажні столи       | 1                            |
| 4     | Двигун автомобільні  | 2                            |
|       |                      |                              |
|       | <b>ІНСТРУМЕНТИ</b>   |                              |
| 1     | Набір ключів         | 15                           |
| 2     | Набір викруток       | 2                            |
| 3     | Лінійка              | 3                            |
| 4     | Люфтометр            | 1                            |
| 5     | Ареометр, термометр  | 1                            |
| 6     | Обтирочний матеріал  | 15                           |
| 7     | Набір щупів          | 1                            |
| 8     | Динамометричний ключ | 1                            |
| 9     | Компресометр         | 1                            |
| 10    | Домкат               | 1                            |